

Trestný čin podvodu

Předstírá-li pachatel, že si za úplatu vypůjčuje věc, kterou si však přisvojí, a to za okolností, kdy od počátku jeho úmysl směřuje k získání věci jako takové a nikoli jen k získání práva dočasně ji užívat, jedná se o trestný čin podvodu, jímž je způsobena škoda ve výši odpovídající hodnotě věci.

Předstírá-li pachatel, že si za úplatu vypůjčuje věc, kterou si však přisvojí, a to za okolností, kdy od počátku jeho úmysl směřuje k získání věci jako takové a nikoli jen k získání práva dočasně ji užívat, jedná se o trestný čin podvodu, jímž je způsobena škoda ve výši odpovídající hodnotě věci. Škodou ve smyslu zákonného znaku trestného činu podvodu tu není částka odpovídající úplatě za vypůjčení věci, i když podle okolností přichází v úvahu náhrada škody z titulu ušlého zisku, zejména pokud je poskytování věci k dočasnému užívání za úplatu předmětem podnikání poškozeného. O trestný čin podvodu, při kterém je způsobena škoda ve výši úplaty za užívání věci, se jedná tehdy, jestliže pachatel předstírá, že si věc vypůjčuje za úplatu, ačkoli má úmysl úplatu neposkytnout, a tuto úplatu neuhradí, přičemž však vypůjčenou věc vrátí, a dosáhne tak bezplatného užívání věci. Rozdíl mezi oběma uvedenými případy spočívá v tom, že jednání pachatele směřuje v prvním případě proti vlastnictví věci jako takové a v druhém případě jen proti nároku vlastníka věci na úplatu za její užívání, přičemž vlastnictví věci zůstává nedotčeno.

(Usnesení Nejvyššího soudu české republiky ze dne 11.7.2000, sp. zn.8 Tz 157/2000)

Nejvyšší soud rozhodl ve věci stížnosti pro porušení zákona podanou ministrem spravedlnosti ve prospěch obviněného M. Ž., proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 3. 2000, sp. zn. 6 To 15/2000, v trestní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 48 T 17/98 tak, že podle § 268 odst. 1 tr. ř. se stížnost pro porušení zákona zamítá .

Z odůvodnění :

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 21. 9. 1999, sp. zn. 48 T 17/98, byl obviněný M. Ž. uznán vinným pomocí k trestnému činu podvodu podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák., § 250 odst. 1, 4 tr. zák., trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. dílem dokonaným a dílem nedokonaným ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., § 250 odst. 1, 4 tr. zák. a dalším trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. a odsouzen podle § 250 odst. 4 tr. zák., § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody na pět let a šest měsíců, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou, a podle § 49 odst. 1 tr. zák. k trestu zákazu činnosti spočívajícímu v zákazu zprostředkovatelské činnosti v oblasti obchodu a služeb na čtyři roky.

Proti rozsudku podal obviněný M. Ž. odvolání, z jehož podnětu Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 27. 3. 2000, sp. zn. 6 To 15/2000, podle § 258 odst. 2 tr. ř. z důvodu uvedeného v § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ve výroku o vině obviněného pomocí k trestnému činu podvodu podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák., § 250 odst. 1, 4 tr. zák. a trestným činem

podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. dílem dokonáním a dílem nedokonáním ve formě pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., § 250 odst. 1, 4 tr. zák. a ve výroku o trestu, podle § 259 odst. 3 tr. ř. rozhodl o trestu za trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., ohledně něhož zůstal rozsudek Městského soudu v Praze nedotčen, tak, že podle § 250 odst. 2 tr. zák. uložil obviněnému trest odnětí svobody na osm měsíců nepodmíněně a podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. ho zařadil do věznice s dozorem, a podle § 259 odst. 1 tr. ř. vrátil věc Městskému soudu v Praze, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, pokud jde o tu část rozsudku Městského soudu v Praze, v níž byl obviněný uznán vinným pomocí k trestnému činu podvodu podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák., § 250 odst. 1, 4 tr. zák. a trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. dílem dokonáním a dílem nedokonáním ve formě pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., § 250 odst. 1, 4 tr. zák.

Ministr spravedlnosti podal dne 19. 6. 2000 ve prospěch obviněného M. Ž. stížnost pro porušení zákona proti rozsudku Vrchního soudu v Praze s tím, že vytkl porušení zákona v ustanoveních § 259 odst. 1, 3 tr. ř., § 264 odst. 2 tr. ř. Poukázal na to, že Vrchní soud v Praze zrušil část rozsudku Městského soudu v Praze z důvodu, že jednání obviněného kvalifikované jako pomoc k trestnému činu podvodu podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák., § 250 odst. 1, 4 tr. zák. pokládal za spolupachatelství trestného činu podvodu a že proto měla být tato část jednání obviněného spolu s jeho jednáním kvalifikovaným jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. dílem dokonáným a dílem nedokonáným ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., § 250 odst. 1, 4 tr. zák. posouzena jako jediný pokračující trestný čin. Ministr spravedlnosti namítl, že Vrchní soud v Praze nerozhodoval z podnětu odvolání státního zástupce, které by bylo podáno v neprospěch obviněného, a že proto nemohl změnit rozsudek Městského soudu v Praze v neprospěch obviněného ani zavázat Městský soud v Praze k tomu, aby v novém rozhodnutí došlo ke změně původního rozhodnutí v neprospěch obviněného. Ministr spravedlnosti tedy namítl, že Vrchní soud v Praze rozhodl v rozporu s tzv. zákazem reformace in peius. V závěru stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil vytýkané porušení zákona, ke kterému došlo v neprospěch obviněného, aby zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze a aby dále postupoval podle § 271 odst. 1 tr. ř., tj. aby sám ve věci rozhodl.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům.

Vrchní soud v Praze porušil tzv. zákaz reformace in peius, jak bylo vytknuto ve stížnosti pro porušení zákona. V souvislosti se zrušením části rozsudku Městského soudu v Praze a vrácením věci k novému projednání a rozhodnutí dal Městskému soudu v Praze pokyny, jejichž dodržení by znamenalo změnu původního rozsudku v neprospěch obviněného, a to jednak v tom, že pomoc k trestnému činu by byla nahrazena spolupachatelstvím trestného činu, a jednak v tom, že by se zvýšila škoda způsobená pachatelstvím, resp. spolupachatelstvím trestného činu. To by při absenci odvolání státního zástupce podaného v neprospěch obviněného bylo v rozporu s ustanovením § 264 odst. 2 tr. ř.

Avšak podstatné je především to, že Vrchní soud v Praze nevytkl závažná pochybení, ke kterým došlo již v rozsudku Městského soudu v Praze v neprospěch obviněného a která ve skutečnosti odůvodňovala zrušení části rozsudku a vrácení věci k novému projednání a rozhodnutí.

Podkladem výroku o vině pomocí k trestnému činu podvodu podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák., § 250

odst. 1, 4 tr. zák. bylo zjištění, že obviněný M. Ž., ačkoli předem věděl, že O. J. v případě poskytnutí v pořadí již třetího úvěru od K. B., a. s., nemá v úmyslu finanční prostředky uvolňované na základě úvěrové smlouvy investovat v souladu s proklamovaným podnikatelským záměrem, společně s O. J. jednal v K. B., a. s., o poskytnutí úvěru ve výši 9 000 000 Kč, k dosažení této smlouvy v období od února do května 1994 zajišťoval pro O. J. zástavy od třetích osob k ručení za tento úvěr a dále se zaručil za obchodní společnost R. D., s. r. o., jako její statutární orgán do výše 9 000 000 Kč. Podle dalších zjištění, jež se stala podkladem uvedeného výroku, obviněný M. Ž., přestože z předchozích jednání s pracovníky K. B., a. s., věděl, že banka poskytne O. J. úvěr za účelem nákupu technologie na výrobu dřevěných výrobků na základě smlouvy o leasingu uzavřené s obchodní společností R. D., s. r. o., a zahájení výroby, poté, co O. J. dne 11. 4. 1994 uzavřel s K. B., a. s., pobočka P., smlouvu o poskytnutí krátkodobého investičního úvěru ve výši 9 000 000 Kč č. j. A 4013/23 na výše uvedený účel, tuto smlouvu za obchodní společnost R. D., s. r. o., neuzavřel, O. J. podle předloženého podnikatelského záměru podnikat nezačal, avšak v průběhu května a června 1994 čerpal z úvěru finanční prostředky, které použil v rozporu s účelem poskytnutého úvěru, a tento úvěr nezačal splácet ani do doby svého odsouzení dne 14. 10. 1998, čímž K. B., a. s., způsobil škodu ve výši nejméně 9 000 000 Kč.

Podkladem výroku o vině trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. dílem dokonáným a dílem nedokonáným ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., § 250 odst. 1, 4 tr. zák. bylo zjištění, že obviněný M. Ž., ačkoli předem věděl, že O. J. nemá v úmyslu podnikat v souladu s podnikatelským záměrem předloženým K. B., a. s., v souvislosti se žádostí o investiční úvěr ve výši 9 000 000 Kč, že tento úvěr v případě jeho poskytnutí použije v rozporu s jeho účelem a že tento úvěr nebude poskytnut bez přiměřeného zajištění v podobě zastavených nemovitostí, projednal společně s O. J. zástavy nemovitostí různých občanů, kteří na základě těchto jednání uzavřeli dne 11. 4. 1994 a v jednom případě dne 11. 5. 1994 ohledně svých nemovitostí zástavní smlouvy s K. B., a. s., přičemž tyto zástavní smlouvy se staly součástí úvěrové smlouvy o poskytnutí úvěru ve výši 9 000 000 Kč K. B., a. s.,. Podle dalších zjištění, jež se stala podkladem uvedeného výroku, obviněný M. Ž. věděl, že O. J. nebude mít dostatek prostředků ke splacení úvěru a že proto nebude zrušeno zástavní právo k těmto nemovitostem vložené do katastru nemovitostí ve prospěch K. B., a. s., a jelikož O. J. nezačal podnikat ani splácet poskytnutý úvěr, K. B., a. s., uplatnila své zástavní právo k nemovitostem žalobou podanou u Krajského obchodního soudu v Praze dne 4. 3. 1997. Mezi zjištění uvedená ve výroku o vině je zahrnuto i to, že obviněný M. Ž. si v průběhu čerpání úvěru nechal od O. J. vyplatit částku 1 000 000 Kč a ve dnech 20. 5. 1994 a 8. 6. 1994 podepsat směnky na částky, které se rovnaly hodnotě většiny zastavených nemovitostí, a další směnky na částky v celkové výši 11 085 683 Kč. Podle zjištění uvedených ve výroku o vině obviněný M. Ž. slíbil majitelům zastavených nemovitostí provize ve výši 10% až 15% z hodnoty zastavených nemovitostí ročně, avšak majitelům některých nemovitostí tyto provize nevyplatil vůbec a majitelům ostatních nemovitostí vyplatil částky, které nedosahovaly slíbené výše.

Z toho je zřejmé, že Městský soud v Praze posoudil jako dva skutky jednak to, že obviněný M. Ž. se podílel na získání úvěru pro O. J. od K. B., a. s. (pomoc k trestnému činu podvodu), a jednak to, že obviněný M. Ž. zařídil uzavření zástavních smluv ohledně nemovitostí, jimiž byla pohledávka K. B., a. s., vůči O. J. z titulu poskytnutého úvěru zajištěna (nedokonaná část trestného činu podvodu). Takové posouzení je chybné, neboť výši úvěru 9 000 000 Kč započítává jednak jako škodu, která byla způsobena K. B., a. s., a podruhé jako škodu, která hrozila majitelům zastavených nemovitostí vzhledem k tomu, že K. B., a. s., podáním žaloby u Krajského obchodního soudu v Praze začala podnikat kroky k tomu, aby ze zastavených nemovitostí uspokojila svůj nárok na splacení úvěru. Toto dvojí posouzení výše úvěru jako škody jednak na straně banky a jednak na straně majitelů zastavených nemovitostí je v rozporu s tím, že ve skutečnosti jde jen o jednu škodu ve výši úvěru,

kteřá byla realizací zástavního práva banky pouze přesunuta na majitele zastavených nemovitostí, a to do výše, v níž bylo právo banky na splacení úvěru skutečně uspokojeno. To ostatně koresponduje s tím, že k obohacení, které je dalším zákonným znakem trestného činu podvodu, došlo na straně O. J. ve výši 9 000 000 Kč jen jednou, a to způsobem, který měl vnější podobu úvěru získaného od K. B., a. s. Nad tento rámec se O. J. ani obviněný M. Ž. již neobohatili, zejména ne znovu o dalších 9 000 000 Kč zahrnutých v rámci hodnoty zastavených nemovitostí. Má-li být výše částky, která byla získána od banky ve formě úvěru, považována za škodu způsobenou trestným činem podvodu, je třeba vzít v úvahu okolnost, zda banka má reálnou možnost dosáhnout uspokojení své pohledávky ze zástavního práva nebo i z jiného způsobu zajištění závazku, resp. zda a v jakém rozsahu tohoto uspokojení již dosáhla. To je významné pro zjištění, kterému subjektu byla škoda způsobena. Podstatné však je především to, že škodu, která odpovídá výši získaného úvěru, lze obviněnému přičítat jen jednou a nikoli ještě podruhé, když dojde k jejímu přesunutí na subjekt, u něhož banka uplatní a z jehož majetku uspokojí svůj nárok na splacení úvěru z titulu zástavního práva, ručení nebo jiné formy zajištění závazku.

Vrchní soud v Praze sice poukázal na to, že jednání obviněného M. Ž. směřující k tomu, aby O. J. získal částku 9 000 000 Kč ve formě úvěru od K. B., a. s., bylo nikoli pomocí k trestnému činu podvodu, ale spolupachatelstvím tohoto trestného činu, avšak v rozporu se zásadami vyloženými v předchozím odstavci tohoto usnesení Nejvyššího soudu považoval za důvodné, aby toto jednání obviněného M. Ž. bylo spolu s jeho jednáním směřujícím k uzavření zástavních smluv mezi K. B., a. s., a majiteli zastavených nemovitostí považováno za jediný pokračující trestný čin podvodu, v jehož rámci by se počítala škoda 9 000 000 Kč způsobená K. B., a. s., a škoda způsobená, byť v budoucnu, majitelům zastavených nemovitostí, vůči nimž banka uplatnila své zástavní právo. Právní názor Vrchního soudu v Praze vyjádřený v tomto smyslu v napadeném rozsudku je nesprávný, protože neodpovídá tomu, že pokud vylákáním prostředků ve formě úvěru od K. B., a. s., byla způsobena škoda, šlo ve skutečnosti o jedinou škodu, která sice byla přesunuta na majitele zastavených nemovitostí, avšak tím se reálně nezdvójnásobila ani jinak nezvětšila.

Logika posuzovaného jednání obviněného M. Ž. jasně ukazuje na to, že jak jednání vůči K. B., a. s., tak jednání vůči majitelům zastavených nemovitostí tvořilo jeden celek, který lze charakterizovat jako machinaci, jejímž cílem bylo to, aby O. J. získal od K. B., a. s., částku 9 000 000 Kč. Stejně tak jako nelze tuto machinaci rozdělit na dva samostatné skutky, z nichž jeden by byl spáchán ke škodě K. B., a. s., a druhý ke škodě majitelů zastavených nemovitostí, není možné k částce 9 000 000 Kč v rámci škody způsobené trestným činem cokoli přičítat, protože by to bylo v evidentním rozporu se skutečným ekonomickým výsledkem celé machinace. Tímto výsledkem totiž bylo získání částky 9 000 000 Kč na straně jedné a způsobení škody 9 000 000 Kč na straně druhé, byť tato škoda byla uplatněním zástavního práva K. B., a. s., přesunuta na majitele zastavených nemovitostí, a to v rozsahu, v němž bylo právo banky z tohoto titulu skutečně uspokojeno.

Kromě toho, že Vrchní soud v Praze při přezkoumávání obou zmíněných výroků o vině vyslovil vadný právní názor v tom směru, že jde o dva různé útoky pokračujícího skutku, je třeba konstatovat, že nevěnoval potřebnou pozornost ani správnosti a úplnosti skutkových zjištění, na nichž byly oba výroky o vině založeny. Samotné zjištění, že obviněný M. Ž. jednal v K. B., a. s., o poskytnutí úvěru, že zajišťoval od třetích osob zástavy, že se jménem obchodní společnosti R. D., s. r. o., zaručil za úvěr a že to vše učinil, „ačkoli předem věděl, že O. J. nemá v úmyslu finanční prostředky uvolňované na základě úvěrové smlouvy investovat v souladu s proklamovaným podnikatelským záměrem“, ani zjištění, že „obviněný M. Ž. jménem obchodní společnosti R. D., s. r. o., neuzavřel s O. J. smlouvu o leasingu ohledně technologie na proklamovanou výrobu a že O. J. nezačal podnikat, použil

prostředky z úvěru k jinému účelu, než ke kterému byl úvěr poskytnut, a nezačal úvěr vůbec splácet“, ještě neznamená, že byly naplněny znaky trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. (nehledě na přísnější právní kvalifikaci). O tento trestný čin, pokud je spáchán vylákáním úvěru, jde jen tehdy, jestliže pachatel vyláká úvěr v úmyslu ho nesplatit, přičemž tento úmysl musí mít již v době získání prostředků, které mají formu úvěru. Zjištění, zda obviněný M. Ž. jednal v tomto úmyslu, však ve výroku o vině pomoci k trestnému činu podvodu v rozsudku Městského soudu v Praze chybí. Již proto dosavadní zjištění nevyčerpávají všechny zákonné znaky trestného činu podvodu podle citovaného ustanovení. Nedodržení účelu úvěru není samo o sobě trestným činem podvodu podle § 250 tr. zák. a může být nyní posouzeno jen jako trestný čin úvěrového podvodu podle § 250b odst. 2 tr. zák. Rovněž uvádění různých nepravdivých okolností, např. o budoucím podnikání, není samo o sobě trestným činem podvodu podle § 250 tr. zák. a může být nyní posouzeno jen jako trestný čin úvěrového podvodu podle § 250b odst. 1 tr. zák. Posoudit věc obviněného M. Ž. jako trestný čin úvěrového podvodu podle § 250b tr. zák. ovšem nelze, protože toto ustanovení nebylo v době jednání obviněného součástí toho znění trestního zákona, které bylo v účinnosti. Samotné nesplacení úvěru rovněž není trestným činem podvodu podle § 250 tr. zák., ale jen nesplněním závazku z obchodněprávního vztahu, ledaže by bylo zjištěno, že úvěr byl vylákán s úmyslem směřujícím od počátku k tomu, že nebude splacen.

Přichází tedy v úvahu posoudit jednání obviněného M. Ž. jako trestný čin podvodu podle § 250 tr. zák., avšak pouze za předpokladu, že bude zjištěno, že obviněný jednal v úmyslu zahrnujícím okolnost, že O. J. úvěr nesplatí. Jak již Nejvyšší soud konstatoval, takové zjištění ve výroku o vině obviněného M. Ž. zatím chybí. Proto nemůže tento výrok obstát, a to ani v podobě, která by jinak vycházela z právního názoru Vrchního soudu v Praze vysloveného v tom smyslu, že jde o dva různé útoky jednoho pokračujícího trestného činu. Pokud by bylo takové zjištění na podkladě důkazů učiněno, opodstatňovalo by kvalifikaci jednání obviněného M. Ž. jako jednoho trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák., jímž byla způsobena škoda ve výši 9 000 000 Kč. Určitý náznak tohoto zjištění je ve výroku o vině trestným činem podvodu dílem dokonaným a dílem nedokonaným, který byl podle rozsudku Městského soudu v Praze spáchán ke škodě majitelů zastavených nemovitostí, neboť v rámci tohoto výroku Městský soud v Praze uvedl, že obviněný M. Ž. „věděl, že O. J. nebude mít dostatek prostředků na zaplacení úvěru a proto nebude zrušeno zástavní právo banky“.

Za dokonanou část trestného činu podvodu považoval Městský soud v Praze jednání obviněného M. Ž., které záleželo v tom, že obviněný neuhradil slibované provize majitelům zastavených nemovitostí. Výši neuhrazených provizí pokládal Městský soud v Praze za škodu způsobenou trestným činem podvodu. Zjištění Městského soudu v Praze však jsou velmi nejasná.

Ze skutkové části výroku o vině je patrné v podstatě jen to, že obviněný M. Ž. „projednal společně s O. J. zástavy nemovitostí, jejichž majitelé na základě těchto jednání uzavřeli ohledně těchto nemovitostí s K. B., a. s., zástavní smlouvy“, a dále to, že obviněný M. Ž. věděl, že O. J. „nebude mít dostatek finančních prostředků na zaplacení úvěru a proto nebude zrušeno zástavní právo banky“. Pokud mělo takto popsané jednání obviněného M. Ž. podvodný charakter, šlo o klamavé jednání ve vztahu k okolnosti, že zastavené nemovitosti se stanou zdrojem, z něhož bude uspokojen nárok banky na splacení úvěru. Předmětem popsaného útoku obviněného tedy byly samotné nemovitosti jako takové a nikoli sjednaná úplata označená jako provize za to, že majitelé nemovitostí souhlasili s jejich zastavením. V tomto ohledu by muselo být zjištěno, že obviněný již v době, kdy souhlas majitelů nemovitostí s jejich zastavením získával, měl úmysl slibovanou úplatu označenou jako provize nezaplatit. Nelze pominout, že v uvažované souvislosti by muselo jít ze strany obviněného o jednání,

jehož podstatou by bylo nikoli získání samotných nemovitostí jako zdroje budoucího uspokojení nároku banky, nýbrž podvodné získání souhlasu majitelů nemovitostí s jejich zastavením, to znamená vylákání tohoto souhlasu pod slibem, že za něj majitelé nemovitostí obdrží úplatu označenou jako provize. To však skutková zjištění Městského soudu v Praze dostatečně jasně nevyjadřují, neboť je v nich směřováno jednání směřující proti samotným nemovitostem s jednáním směřujícím jen proti slíbené úplatě označené jako provize za souhlas majitelů nemovitostí s jejich zastavením.

Pokud jde o výši škody, kterou měl obviněný M. Ž. majitelům nemovitostí způsobit nezaplacením uvedených provizí, Městský soud v Praze v podstatě vůbec neuvedl, jak vysoká tato škoda byla, a omezil se jen na uvedení případné okolnosti, jakou část slíbené provize obviněný jednotlivým vlastníkům zastavených nemovitostí uhradil, eventuálně na uvedení okolnosti, že obviněný slíbené provize některým vlastníkům zastavených nemovitostí vůbec neuhradil. Z toho, jak je ve výroku o vině jednání obviněného popsáno, lze usuzovat, že Městský soud v Praze za škodu způsobenou majitelům zastavených nemovitostí považoval výši neuhrazených provizí, aniž ovšem uvedl, o jakou částku se jedná. V této spojitosti je třeba poukázat na to, že provize byly podle zjištění Městského soudu v Praze slíbeny jako procentuální část hodnoty zastavených nemovitostí ročně. Vystává tedy otázka, zda šlo o částku, jež odpovídá výši roční provize násobené počtem roků, na který byla uzavřena smlouva o úvěru, nebo o jinou částku a jakou. V tomto ohledu ze skutkových zjištění Městského soudu v Praze uvedených v jeho rozsudku nic konkrétního nevyplývá.

Závažné je ale také to, že se Městský soud v Praze nijak nevypořádal s otázkou, proč vůbec považoval neuhrazení slíbených provizí majitelům zastavených nemovitostí za další útok tvořící část trestného činu podvodu vedle útoku spočívajícího v tom, že samotné nemovitosti byly vystaveny realizaci zástavního práva K. B., a. s., v důsledku nesplacení úvěru poskytnutého bankou O. J. Pokud obviněný M. Ž. působil k tomu, aby K. B., a. s., poskytla O. J. úvěr, s úmyslem zahrnujícím nesplacení úvěru O. J. a uspokojení nároku banky ze zástavního práva k nemovitostem a pokud v tomto rámci vylákal od majitelů nemovitostí souhlas s jejich zastavením, směřovalo celé toto jednání obviněného k poškození majitelů nemovitostí o částku rovnající se hodnotě samotných nemovitostí, a to do výše úvěru. Jednání obviněného v takovém případě tudíž směřovalo k tomu, aby majitelé zastavených nemovitostí o své nemovitosti přišli a aby k jejich škodě došlo k uspokojení nároku banky na splacení úvěru, to znamená aby místo O. J., kterému byl úvěr poskytnut, ve skutečnosti uhradili tento úvěr majitelé zastavených nemovitostí z jejich hodnoty. Obviněnému tedy nešlo o to, aby nemovitosti za úplatu označenou jako provize sloužily coby zástava, která bude jejich majitelům vrácena poté, co O. J. splatí úvěr získaný od banky.

Jde o určitou obdobu případu, kdy pachatel předstírá, že za úplatu si vypůjčuje věc, kterou si však přisvojí, a to za okolností, kdy od počátku jeho úmysl směřuje k získání věci jako takové a nikoli jen k získání práva dočasně ji užívat. V takovém případě se pachatel dopouští trestného činu podvodu, jímž je způsobena škoda ve výši odpovídající hodnotě věci. Škodou ve smyslu zákonného znaku trestného činu podvodu tu není částka odpovídající úplatě za vypůjčení věci, i když podle okolností přichází v úvahu náhrada škody z titulu ušlého zisku, zejména pokud je poskytování věci k dočasnému užívání za úplatu předmětem podnikání poškozeného. O trestný čin podvodu, při kterém je způsobena škoda ve výši úplaty za užívání věci, se jedná tehdy, jestliže pachatel předstírá, že si věc vypůjčuje za úplatu, ačkoli má úmysl úplatu neposkytnout, a tuto úplatu neuhradí, přičemž však vypůjčenou věc vrátí, a dosáhne tak bezplatného užívání věci. Rozdíl mezi oběma uvedenými případy spočívá v tom, že jednání pachatele směřuje v prvním případě proti vlastnictví věci jako takové a v druhém případě jen proti nároku vlastníka věci na úplatu za její užívání, přičemž vlastnictví věci zůstává nedotčeno.

Promítnou-li se tyto zásady do projednávané kauzy, vyplývá z toho závěr, že pokud podvodné jednání obviněného M. Ž. směřovalo k tomu, aby poškození pozbyli svého vlastnického práva k nemovitostem, k jejichž zastavení dali souhlas vylákaný pod slibem úplaty označené jako provize, není již důvodu k tomu, aby za škodu způsobenou trestným činem podvodu byly vedle hodnoty nemovitostí (do výše úvěru) považovány ještě neuhrazené provize. Z druhé strany vzato, Městský soud v Praze mohl obviněného uznat vinným trestným činem podvodu spáchaným při splnění dalších podmínek nezaplacením provizí za souhlas majitelů nemovitostí s jejich zastavením pouze tehdy, pokud by ho neuznal vinným součinností na vylákání úvěru od K. B., a. s., pro O. J. s úmyslem zahrnujícím nesplacení úvěru O. J. a uspokojení nároku banky na splacení úvěru ze zástavního práva banky k nemovitostem.

Z toho, co bylo až dosud uvedeno, je zřejmé, že výrok, jímž Vrchní soud v Praze zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ve výroku o vině obviněného M. Ž. pomocí k trestnému činu podvodu podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák., § 250 odst. 1, 4 tr. zák. a trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. dílem dokonáným a dílem nedokonáným ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., § 250 odst. 1, 4 tr. zák. a také ve výroku o trestu a jímž věc v rozsahu zrušení uvedených dvou výroků o vině vrátil Městskému soudu v Praze k novému projednání a rozhodnutí, je v souladu se zákonem, byť byl chybně odůvodněn právními úvahami, s nimiž se Nejvyšší soud neztotožnil. Vzhledem k tomu, že předmětem přezkumu ze strany Nejvyššího soudu je podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost výroku a nikoli též správnost odůvodnění napadeného rozhodnutí, nepřicházelo v úvahu, aby Nejvyšší soud vyslovil porušení zákona (§ 268 odst. 2 tr. ř.) a aby zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze (§ 269 odst. 2 tr. ř.), a to bez ohledu na vadné odůvodnění napadeného rozsudku.

Podkladem výroku o vině trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. bylo zjištění, že obviněný M. Ž. v době od listopadu 1995 do prosince 1995 pod záminkou založení společnosti s ručením omezeným, která bude vyrábět dřevěný nábytek a hračky, vylákal postupně částku ve výši 60 000 Kč od H. S. s tím, že H. S. bude majitelkou nově založené obchodní společnosti a obviněný ředitelem, přičemž potřebné záležitosti k založení obchodní společnosti neobstaral a částku 60 000 Kč odmítl H. S. vrátit a teprve po opakovaných urgencích v březnu 1996 vrátil 15 000 Kč.

Vrchní soud v Praze považoval tento výrok za správný, ponechal ho nedotčen, uložil obviněnému za uvedený trestný čin nepodmíněný trest odnětí svobody na osm měsíců, tedy nepatrně nad dolní hranici sazby, a zařadil obviněného pro výkon trestu do věznice s dozorem.

V tomto směru neshledal Nejvyšší soud v napadeném rozsudku Vrchního soudu v Praze žádné pochybení. Výrok o vině je založen na úplných a řádně provedených důkazech a na jejich logickém a přesvědčivě zdůvodněném hodnocení v rozsudku Městského soudu v Praze. Městský soud v Praze z důkazů vyvodil odpovídající skutková zjištění a správně zjištěný skutkový stav posoudil ve shodě se zákonem jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. Správné je i to, že pokládal útok obviněného proti majetku poškozené Hany Stoklasové za samostatný skutek a tedy i za samostatný trestný čin. Trest, který Vrchní soud v Praze obviněnému uložil, je v souladu se zákonnými hledisky pro stanovení druhu a výměry trestu (§ 31 odst. 1 tr. zák.) i s účelem trestu (§ 23 odst. 1 tr. zák.). Výrok o způsobu výkonu trestu, tj. zařazení obviněného do věznice s dozorem, je rovněž v souladu se zákonem.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší soud shledal, že žádným výrokiem napadeného rozsudku Vrchního

soudu v Praze nebyl porušen zákon, byť ve vztahu ke zrušující části byl napadený rozsudek chybně odůvodněn.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vyhoštění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [„Tvrzení proti tvrzení“ \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochranné opatření](#)